

1995 сүллаахха муус устар ый 9 күнүгөр сарсыарда 10 чаас саңаа заммын тонгсуйбуттарыгар баран аспышпар Бублик Иван уонна Еремеев Калистрат киирен калбитгэрээ. Привокзальный бизнэгээр кинилэр урут сылдья илик этилэр. Онон ми-игин көрдүү сымбытытар. Дороо- болоноот кыратык дъизни-ууту көрбүтэ, ону-маны кэпсэшитэе буолан баран: «Нүкулайбыт ёлан ха- алла», — дигитлэр. Министрибэлэхин истэн со-

киллэрбэгийн түүнан ыйшыппар: «Урдус» дизн кунаган тыл баар. Ити тылы атын тылынан солбуй», — дэлгэйтэй. Мин ону улсыртар санаам сууга. Ол ийн 1984 сэргээхэд Сивиев Ефрем Степанович-Таллан Бүрз манна Намига тубдиспансерга сэргээр дэлгэйтэрийгээр, мин онно тийийн Ефрем Степановичка «Урун Күч» позмабны көрдөрбүтүм. Кини кыраас баадын хоско соротодун сэргээр. Эй-тей мааны, хон курдук тиритэхорута анаатыбыт. Кини дэлгэйттэн мин дызын байлада тэйичтэй. Ол ийн сэргээн байынтынан сен буулан байныбалаан, брыхаайданаан тахсан барьтым. Дэлгээр аара кэлэн ийн куяанаа бэрддиттэн билийн улам дъалкытан, тэмтээжийдтэрэн кийрэн барда. Мөлтвэйтүү кийнхэз сэхолум унаан, монгогурда, баадаа. Эмискиэн нийбэр массынына калсан туормастырын таана хачыгтырын тусгүйтэй да икким

пэр, киһим үөрән ханыбыты туспута. Телевизорға С. Борисов-
куракка мәрдидир кәмігәр дыз ан-
ның сваяларын тунаран туунаң
еппилит эмиз истен анарбыттах-
тын.

тим. Ол эрээри үерүүбүн таспар билэлтэбээх буолохтаахлын.

Киэн туттар дьоммут — биир дойдулаахтарбыт

СЫРДЫК МИЧЭЭРДЭЭБЭ

нуйан эрэ хаалым. Хайдах өлбүтүн ыйыгталаасыншар бэйзэрэд аа чуол-кайын билэгтээр. Тохтуу түнэн туругынаахтаахынт түнүнан то-румнаат дэвшигэр бара салдынгаа дээр уку-суку тафыстыбыт. Онно дэвшигэр тийиэн хайдах өлбүтүн ыйыталаан, дүнүүруустубаа ким хаян калзрин чуолкайдаан баран төнүүниубут. Төннөн ийн кини елере олус түргэн, кини сирьтта-рына салдыар дэхэг кэпсээти испиллигит. Ол калзян ийн Калистрат сурдээз күүска ўенэ тынин баран эпиги-те: «Ээ, мин да сотору бараахтырым буолоо. Өлүүтгэн барыбыт да куоппапыт ээ», — дий-эбэйт. Ону Уйбаан иильз хабан ылан: «Кэбис, иинээ дээмэг. Ити курдук эпигэт барайыга, сыйына», — дээрн сомалээбигт. Биниги онтон антых сагната-ингэтаа сух уруг дэвжээ тий-биппилт. И.З. Кричевашкинга кири-эрн олоо тохуу бизарини кытта билсан, кэпсэтийн тахсыбылыт. Ити Т.Т. Халыев өлбүтүн сыл эрэ аягарын кээнчтээн этэ. Иинээ гынан уй-чизээрин кэрнэгээ бийгэээн, мин дэсийн уэрэ-кете көрсүүхэр, уайдарым курдук санырыг дэйнум ик-киэн сухуу буолбуттара.

Манайгы хонооммун сатаан бээрбэкзбин сүрдээгэн эрэйдэн сэлдьбыгтгаа ўм. Туту эрэ буруу ийн огорбут киши курдук кыбыстарын. Редакция дэвлиятгэр кириар албах дьон ортолтугар туттараарым буолуу, бу киши эмиз хоноон суурыйар эбий дии дэвхэрээ энгин дизн толлорум. Онынк бэйэм да хонтуоралары эзрийбатэх кэнэн тыя кийинтэ буолла-ым дии. Ол да буоллар кэлин унук дээ тобулан, бэйэм туснаар син наадалаах киши буоларым быншытын Н. Рыкунову ыраахтан ыйыталаан билээрүүм дии. Сайын этэ. Николай Михайловиы күнүс дэвлийттэн эбийттэн бааран үлэтигэр кэлэрин кэтээнхэн урукку таас оскуула таңыгар көрсүбүтэ буолан, доороболоохот икки хоноонум суруллубут кумааытын «маны көрүен дуо?» дизн туттараан кэбийнэбүй. Бу иннинжээ бэйз-бэйзбитин төрүт билсигэгт, кэлэстэн көре илик дьюннор этибит. Кийим мийгин өрдөөвүттэн билэр кишилии ўерзкетэе доороболоохот хоноониорум кумааытын илиниин арылан аахытынан барьыта. Бэйэтэ да икки эрэ илинисээ суруллубут түертгүү-бизтийн күшпүлүүтгээх хоноониор этилээр. Аяа охсоот: «Күнүн» дизнинг хоноон буолар хоноон», — дэвжигтээ. Иккис хонооммун «идеята түгүй» дизн ыйыптыа. Ол хоноонги холтуурсуктар тустарынан

кирииткалан суруйуу эт. «Идеята хаачыстыбага», — дизн эпитетим уонна хоноонорбун төттөрү ылары гынабын. «Иккис хоноон соччо ейдеммат быйылаах, тупсара туңууңукпүн», — дизбитим. Кийим «суюх, суюх буолтуу, хайдах баарынан сурууллубутунаи бардын ээ», — дизбит. Ону мин ылымматым. Хоноонорбун төттөрү ылаачычи кини буулум. Ол онон ааслыгта. «Күнүн» дизн хонооммун ити сыл (1970) Саян дылы иннигэр кыннын тиийэн дэл, конверг угтан баран почта дэвшигийр түшүрдим, олохотоо ханылакка тахсыбыт этз.

Ныгулайдын онтоң ылата
хара алур дизир билсиз-көрсөн,
арыт аһаан-сизн табаарыстаң
бутун уйз чизпәрэ күнәғана суюх
көрсөрдү. Айар үләр да аргыстаң
кан калпантас.

1981 сэйлаахха «Үргүү Күөл» дээр поэмабын «ЛС» ханыакка би-эрбитим. Николай Михайлович кыртыс үйзтийн киллэрбээтэх эт. Олиний поэма ангардас күал туруунай хайдаашина эрэ хаалбыт. Ону таба көрөн «Кымы» ханыакка от ыйны 21 күнүнээрийн чүмэргир кириитжилээн суурىйуттар эт. Мин Николай Михайловичтан кыртыс үйзтийн тоого

этээ. Соютохсуйбут кырдваас ыалдытымсааха кийтигин байынтынаан, билбэлт да кийнгээ буолларбын, сурдээгүйн үербүгтээ. Уруткинилиин хаян да көрсүнчэнайах атан кэпслэгээцээс кийним. Төв ээр толлобуйн «Елисеев Иннокентий дизэммин», илиибин ууцан билсийн таарыйн доорбоолбутуб. Кылгастык хайдах сыйтарын, кимнээх кэлз сыйцалларын, дорубайтын туонулаанаат калбит наадабын этэбин. Хаянтаа суулаах, илиинэн суруулбут позмабын таанаар туттаран кэбистим. Кийним: «Харацаа гытты болуу, эн бэйзэ аах, мин истиим», — дизилпозмабын төттерүү бизэрдээ. Отчолорго сэтгэвтүн тонгах тахса куплеттаах аймынныбыаан бизэрдим. «Бу

остуоруятын туңанан сурыйу эбит. Бэрт, бэрт маны түргэник бочааңкыз бизер орус Илиинэн да суруллубут буулун. Булан ааъхтара, булан аадар дьон», — дизн хатылаан эпигит. «Үрдустар» дизн тыл баар дии, ону сорохтор сабулзабгыттар, — дизбитетим. «Ол хайдах?» — дизн баран сэнгизт суох сөтөллен ылан баран эпигит: ««Үрдус» дизн дынгыз саха тыла. Сүлкүтүйиз илик, билигий да туттултар тыл», — дизбитет. Чочумча сангата суох олпордохтоо туңэн баран, бэйзитэрг кэпстэрдэй. «Кыргыз үйэтин сурыйуом ини, урдус дизн тылы туттууом суора ини...» — дизн мустааны тобулу көрөн олорон боттугураабыт. Ол сафана керудүүрэг кэлии-бары, айдан-куйдаан беэр буулбута. Арааһа анылыктара буолла бынылааға. Ааны калэн онгонноо да онгонюе, алларастааны беэр буулбута. Быччат беэр сигтар бынылааға. Оюннөөр сорохторун кытта турал мордьооттоон ылла. Мис ол ыччаттары кытта буйсан, күргүйдээш туңэн баран, оюннөөр кытта илин туттуңан бирәнаайдан тахсан барбытм. Кырдааң дынуунан соониңүүр эмиз сатамматах бэдиктэр эбит этилэр. Арааһа сугун да сыйтыарbat ыччаттар бынылаахтара. Оюннөөр балыннаттан тахсындар дизири эрзи көрөн киши буулбут дии санаабытим.

Кэнники санааттажа Таллан
Бүрэни кытта билсийн уонна бура-
хаадаанар да кэрийтэг хийрэн тах-
сыбыт гэвшийн. Биир тэлтгэн салтын
ан хата оюнньоруу кытта керүстүм
дизэн махталбын төтгөрүү Ньукулай-
га тизэрдэн, кэпсээн турабын. Кырдь-
ык кэнникийн ойдөгтэххэбүү суду оюн-
ньоруу кытта биир үйзээ, биир
оройонготаа 40-тан тахсаа салт аргы-
стайсан олорон бааран биир тылын кэп-
сээшкээс, илии туутаан дорооболс-
покко хаалбагтын буоллар, мийгийн
ити санаа өрүү мунгнуу салдыхаа
этгээ. «Бу тубалтэн атыг тараа мээнээ
кэпсээм», — дизэн субалинэр. Оны
асасыг дыланалан, кырдьгын ханин
гынынхийн уонна биир, туутаар
эзмис да көрүүдүүстээх тубалтэй буо-

ларын быйыттынан ахтты суруйтар-
былан быктарага тиийзбин.

70-с сүллардаахха бүтәнгөр
бынылаада. Бинир дызы уопкуска-
бын ылбыттым кинин, ханыны эр-
зебул күн Николай Михайлович
тының көрсөн, кинин дызи тиэр баран
аһаатыбыт. Киним аһа-үелэ байна-
ам эбйт. Сокускатыгар эң сыйала-
хах этин кытта туунаммыт көзчәра
тийттын амсаттарда. От ыйа буолан
дюйн барды жудаңга кирибт кәм-
иэрээ этэ. Сурдазх итии барайы күн

бүрт Находоен дизн этэ.
Мин 1986 сыллаахха алтынны ый 11 кунуут «ЛС» ханыакка «Тухара тааарыхах» дизн ааттаан ыстыйтай биэрбитим. Онно таас дыизлэр сваяларын урдэтэн, дыйс фундаменын аннын тунаан сөбүн туунан суурыйбутум. Нькулай ону бийриэрэн: «Хайдах кийи туhamмат буулойд» — диира уонна оройон кыллабынай архитекторыттан мин ыстайтыйбын туюх дии санысырын ханытынан этэргэр көрдеспүтэ. Онно эзизтэннэй оройон кыл, архитектора бу курдух суурыйбут этг: «Парниктара уода тутуулары гуттар туунан эзпите олох кыаллыбат, ону ааһан көнүллээмтэ. Ити этии сир ирнитгэр тизэрдэл. Оччор дыз яланхилга уонна тутуу аллара тууңехтэрийн сан. Онон дыз иштгите сиргэ бэриллибэтийн уонна салтылааын баар бууллун дизн биниги туутулаарт бары кэрийт сваяларга түнхриллэлээр. Ф.Ф. Семенов.»
Буда сурук кэйинтэн эрэммээтэхпит: 1989 сыллаахха университет 9 этзастээх санга ўерэнэр корпуун салдаанын дыизгин аннын кыбыл кирниччэнэй буулдуу онго сыйдальларын илэх хараахынан көрбүшүн Нькулайга кэцэсбийн

пэр, киһим үерэн ханытыны түспүтээ. Телевизорга С. Борисов куоракка мэрдийр камигэр дээз аниллын сваяларын түншнээс эшигчин эмиз истиен ахаар түнштээж.

Саха тылтыг ЯГУ-га кэтхэктэн үерэн сыйлдан сыл айы ыңысаа қыайлан ылбакка хааларым. Ол хөмгийн бишигийн сессиябыт түбэхэрээ. 1989 сийлаахха ыңыахаа кэндээгийн пааркага тахсан Ньүкулайдыны олбуур ийнгэр, сегүүлэхүүрүү урдугэр түрар албзх лабаалаах тийт аиньтараар эрдэгтэн оностон олорон ахаатыбыт. Оччолорго ол тиикээ салама згин терүүт суюва. Мин онно ол тийт аиньтараар ынтын олорон кинигэ таанааттарбыт кини дизн баада санаабын эшиглэх. Онуу кини себүлээ битээ уонна: «Куорака Прокопий Данилович Григорьев—Тайман Дыуугэс ынтын баага узлэлийн кини баар. Ол кинини кытга тутүгэ», — дээдээ субэлзэбита. Мин ол кини ты-

түлгөр иккى ырыалаа эдем. Ону ат-
тиштар: «Ессе учтүгэй буоллаа дии»,
— дизбита. Бийз бэйзэн хайрдаа кы-
ратык ырыдаа ыллаанынын болуппайт.
Кини сурдааж үчтүгэй баалытык ыл-
лыгыра. Мини кини ыллырлык бу ий-
ниш ердөөгүц МИМК хонтуораты-
тар ханинээ эрэ быраанынынъека,
эмээ ынаахаа кэмиж сарана байны
лаацаа, сурдаачин сэнээрэ, хайгы ис-
тэн турдаахын. Карганинэн Ев-
докия Ивановналын кэлбит эти-
штар. Миниги ол быраанынынъека
Ким Петрович Абрамов ынчыраи
сыртылнарытга. Сылын да, быра-
анынынъын да умнуулупун. Нь-
кулай суумкатааттан убадас хааны
курдук утартанааран, бу үерз ха-
аныта, эн ессе манингы амсай
иликс буолухтааххын дизн мизхэ
үүммута. Үерз хаанынгын үерз ис-
тигитим. Кырдык хаан да сизн
амсай иликс айым этз. «Убайым

лох дэнгээ көстөр айылкыттардаа хийтийн. Билийн дээр энэ дээрээс сэвь та сизтэггүй, энэ хааным кин-
гээ Партизанга от охсон турардаа
хийн ээ», — дээшибпээр чөрдэ,
кулз да ээтэ. Онтуутуун ахтын-
ахтына кулүү бөө буоллубут. «Би-
лийн окоэмээ кийрдилэрээ Сүрдэ-
эх сэрэхтэйхээ кам эбигт. Олтынан бе-
тар убайийн кытга сырьттахнын
ама, бизран вышпат инигийн», —
цэнээдээ күлсүү бөю. Ол ааслыг,
буолбут дъяланы бүгүн өйдөн
жалин уурсууха, күлүүхээ эрз себе.
Ааслыг да залбэр, кинсээмжтэй да зал-
бэрэй. Эбист хиншитгэн 2 чаастан са-
лаалаабыт дэвшигээ балайдада уүнинук
олорбуппут. Магаңыннаар бараг-
саттар сабыллыбыгтар Кийим биир
циргэ барьхаха дээшибтийр, хомунан
турган барьбыгыт. Оноо Ленскэй
хулуссаа кийим сирдээн Корякийн
Григорийга — Маоца тийбишпит.
Кинилэр табаарыстаар этилэр.
Киргизэл хоноон, олонхо суруй-
наа. «Отуу уотун» чилиэн. Кини мэн
дам ийтийн, ол аата эзбийн кытта
киргэ төрөөбүт кийн. Эбэм сурдь-
буулар. Олох чугас аймаадым, тай-
ым. Кинилэр 10 бииргэ төрөөбүтгэ-
життан. Корякин Иппонентий —
Кулгаах, Гаврильевы Анина — Ааны-
ка эмээ мянган Намнээр сэл оло-
гоон ёлбуттэрээ. Ньюкулай онно бил-
гите Корякиннары кытга аймакхны
бууларбын. Иккисээ сэлдээрьтэн
корин орниш олох уёрэ көрсүбүтээ.
Сейфатин ааслытын барьтаа
Кини онно ёруу конъяктаах буола-
ра. Ити да бууллар Ньюкулайдыны
бииргэ агаатахпынны кини итигэн
тэгмтээзэйхи, умса-тэнне тутта
хийдээр хийн таарчилсан да тэрүүт
корбетедум. Хата ол оннугтар ёруу
нуумпуран, обуччу турган сангата
уюх кумаарыгыг гар туту эрэ болиз-
гэнэрийн куруутун бэлизтийн корер
тийн.

Н.М. Рыкунов курдук улахан
бийлэр поэт киңилзәх буоламмыт
кини сабыңыала ханның эреттүнән
оскуолаја үләлии кирирәбр
жемелестүп чакчы. Дипломнатыйл
ин кини поззиятыгар көмүскэзбиз
им. Отпоненыйнан Н.Е. Бишокуров—
Уреус буолбута. 1989 үйсүү үөрөх
ныллыктын сағана миигин оскуо
лаја ыңгырыттара. Саха тыллын
труугар ортолорго Николай Михайлович Рыкунов туунаан 5 мундуутз
изах сирдатын түнгөрбүттүү. Николай Михайлович эмиз айтар улзтиң

бүтүншан быйыллыбыт биризмэтиң
статьялар оролорго элбэрий кэпсээ-
ти. Ол уроокка атын оройуоннар-
ан уончы саха тылны учууталлара
ылдьлан ба рбыттара. Олортон
бөрөн билэр киним арай Василий
Дедюкин баарда. Бийгиттээ саха
тылны учууталлара уруогу ынта-
ччылар: А.Г. Ядрихинская, Е.И.
Ыкунова этилэр. Уроок кэшиттэн
нигигин «Кэлэнгигин учууталла»
дизэн А.Г. Ядрихинская тыл-
шетхүчтүүргөд верүүвзан себуласпи-

ларыгар дьону-сэргэни көрөн-истэн сэргэхсийн тағыс», — дийн кумаара тууттаран кэбиспигт. Ити 1991 сый алтынын үйгээ этээ. Үчүтэй улзлах литературный түмсүүлэр хайдах улзлийнзэрин, кыяйылтарын-хотууларын, ситицийнзэрин түнүнан албэхтар эпилиттерээ тэмдимыттара. Ассоциация сүрүн күнээ түмсүүлэр улзларээ збит этиэ. Олпортоң ордук Мэнэ-Хангалас «Таммахтар» түмсүү 1971 сынлааха тэриллийт 1991 сынга 20-тэн тахса кэпсээн, очирх уонца хоноон кинигалээрин таанааттарыгттар. Ол түнүнан олготоох ханынтарыгтара руу сырда яр збиттар. Бийнтийн кинилэргэ холлоо тоххо олох хаалан ийнэр збишпигт.

Ити сыы бутээри турдашына бэрт ыксалынаан хата табаарынм Р. Егоров суурэн-кетен сирдээн, субзлээн «Тыннааха хомус» дизн манайгы кинигзбин «Полиграфист» издатэльствою көмөлжөн тахааттаран турабыт.

1992 сый санатыгар А. Парников «Күйаас сайын» дизн кинигэтийн Дъокускайдаары Ю. Гагарин аатынан типографияյа таһааттарбыга. Ити ининде айлар улээр бийлиг түмсүүттэн Н. Рыкуновтаян ураты ким да кинигэтэх тахса илигэ. Онтон бөгтэх дэлгээз редакцияяа каллогхи из Николай Михайлович этэр булаара: «Икки киийлэхклийн биografдэх хотои харабыла, иккниш пилорама харабыла», — дизн күлэрз. Иньээр эрэдээгээ торжээр оскууолаа бишгүй уруок тыытынса сыйлдыбыштын санаада калзрим. Санатада суюх испэр комуруйяар дуу, дийсанырым.

Өлүөн иниңиз, ханың сыйлын чулкай ейдеебепшүү, саһыны кулуун тутар ыгыа быңызлаа. Дызтигэр сыйдьян суорданышан сууламмыт, салааскаја хам баалылбыт телевизоры дызэттэн таанаарын теплотрассаны иенгүе икки оттуттэн кетөөн туораттыбыт. Онно баайыбыы балыктуаабыттар чинчэтин умса түнзин бааза сыррыттарына баргээнээ түнзин хаалла. Мин таңаасыгъ киин быйытышын салаасканы соңор бывани бобуччу тутан соңорго бөләм турабын. Быттын чингэтэн, бәргэлэтиң сиртэн ылан хаар сыйстыбытын иилийтин тәбии-тәбии: «Бээ мантыкын саңылтына бәргэңээ зэ. Билигин мээнэ кестубэт. Көрбаккүн дуо, былдыргы эмзэхситтэр арзидээхтар бу алдаархай ыпсаран-хапсаран тигзэллэрин», — дий-дий иилийтин ылан кордере мичээрдни, үерүү турбута. Кини баргээнэтийтэн сылтаан быткомбинак-ка тиийзэхпитигэр дизри булт турунан кэпсэтэн тарыстыбыт. Мин онно В.Л. Еремеевкэ кэпсээбитет курдук шилорамаја харабаллыны сыйдьян хас солонгдону уонна хайдах албастаан хантарбытым, хас куюбады тунахтаан ылбыттым турунан уонна саңылбын дьюннор ыттан ылбыттарын турунан кэпсээбипин кииним торо эрз итәржэбэт курдук туттара, мин сирэйбин-хараахлын уорбалысырды көрөрө. Сотору-сотору: «Кырдык дуо?» — дизи инээр. Ол курдук наадалаах сирбитир-гэр дизри мичээрээ уостубакса тиийз

бэртээсээ илэрхийльжүүлж, тиймээс энэ бийтэй. Оион салыктаатахха булсаа бэрт ысаартаахаа кини эбйтэй. Оиу ёйдээн каллахгүйн уурээндээ сирэйз баарагаа дэлнэ. Кини оионкуу кыраттан да олус үерүүнээг сыйрдах мичээрдээх кини этэй. Ол саңылын «Дэлбэр күнүү киллэрдим» дизэн ки-
нигэм художника Винокуров Е.Н.
олорбүт. Сарсыардаа эрэд Искраға
баарааши ипподром хотуундагаа дью-
нью кытта суголаа массынынаа күүтэй
турдахтарынаа, ойууртсан биир са-
нын байгааттанаан калэн уруукку
сыйбалканы чөмчехтэйбүт болгүүн-
ханхтарыгар нэнхийн чарба чынан
таксан сыйланан кэбисцит. Оиу көрөн
дьизиттэн саа аялан ытан ылбыт.
Түүхүгэр мантан тегүүрүү күннээх,
моонийн угтар ус быстыйт туханх-
таа, кынчмынхтаахаа сабын үнч-

ах, кырмынхатах хара саныл угу.
Ага табаарыным, убай онгостор эмээ биир убаастыбилааха кийим, Н.М. Рыкунов туунан өйдүүр өрүттэрбигиттан сородун ахтан аттаран ахардахына итииниктэр. Кини олорон, узлалэн ааспыт олодун ана нарууокча этээ. Николай Михайлович авта үйэлэргэ тъышнахтардын өрүү бииргэс сыйльшыга.

И. ЕЛИСЕЕВ – Усхаан,
РФ Журналистарын союзун
чилиэн

Спорт - дъулур,
спорт - тулуур

НЭНГИЛИЭКТЭР КҮРЭХТЭНЭЛЛЭР

Кулун тутарга Партизан, Уедэй, 1 Хомустаах нэнилиэктэртэн бирийн бастыг түэлбэ спортивной хамаандалара саахымака, дубакка, теннисээ, ханаат тардынытыгар, волейболын күрэхтэнийнээр 1 Хомустаахаа буулол. Уопсл түмүнгүнэд Уедэй түэлбэ бастаата, 1 Хомустаах «Дъулур» түэлбээти иккис, Партизан түэлбээд үнүс мээстэй буулолур. Кулун тутар 25 күнүгэд Уедэй, 1 Хомустаах дубатчыттара ижилээ көрсүнэн 19 дуоскаар очколара 22,5:15,5 буулан 1 хомустаахтар кыайдылар. Уедэй дубатчыттарын нэнилиэктэй банылыг Соловьев М. Д., уонна Гаврильев Д. С. хомуйсан, транспорынан хачаачийн илдээ кэлбитет, 1 Хомустаах «сааңыран» ээр дубатчыттарыгар улахан утарсыны онордуулар.

Күрэхтэнийн элбэх ыалдьяаччылаах буулан дубат дьоро кизнээд буулола. Дьон-сэргэ дубаты сөбүлээн дэвэрктаанар. Манийн күрэхтэнийнээр тохтоон хаалбакаа тыылла туралларыгар баараллар.

К. ЕРЕМЕЕВ

В. ПУДОВ БИРИИНГЭР

Кулун тутар 9 күнүгэд Сахабыт сирин бийр күустээх хайындарынтаа Василий Пудов кэризингэр Ханалас улуулун Улахан-Аан нэнилиэктэй хайынрага республика күрэхтэнийнитээ 7-с төгүлүн бэрт үчүүгээ тэрэзинийнхээтийнтыннаа. Оноо барыга 12 хамаандаа, ол инигээр хайынгар күрэхтэнийнтигэр мэлдэх инникин күннэг сылдьар Мэнэ-Ханалас, Амма, Ус-Алдан, Ханалас, Горнай, Дьюкууский хамаандалара бааллар. Сэргэйбит 12 саастаахаа кысчаантан бб саастаавар тийиз, барыга 97 кыттааччы хайынгар суюлугар тарыста. Бирийстэр да сана хотуу. Кытайылаахтар, мэстэлэспиттэр анал бирийстэрин, мэтээлларин, В. Пудов хаартыскалаахаа грамоталарын наараадаланылар. Ону таынан, саамай кыраачаа уонна албэх саастаахтар күрэхтэнийн саамай үчүүгэй бириэмэтийн көрдөрбүттээр бэлизнэйлэр.

1987-88 сс. төрөөбүттэд уолчаныга үнүс мэстэлэхээс архийн сокуундээни хотторбуул, энхиийн хайаан да бирийстэх мэстээс тиксээр дизн анал бирийстүттэдээр. Итгичээ бийбул ылбыт кыраачаан энхиийн хайаан да ус инигээр кийрсээр буулухтаах.

Олохтооткор көрсүүлээр олох урдуктамындаа дижхээ наадаа. Салалтаа өттүтэн, улуус төхүүтэйлээр бары бааллар.

Күрэхтэнийнбүт кийнээ 4 чааскаа

бүтгэ, онно саастарынан кыайылаахтар бааллар:

1987-88 сс. 2 км. I мээстэ Тимофеев М. (Павловский) 85-86 сс. 3 км. I мээстэ Яковлев К. 18 м. 42 сек. (Мэнэ-Ханалас).

18-30 саастаахтарга 5 км. I — Старостин М. 17 м. 35 сек.

31-35 саастаахтарга 5 км. I — Яковлев М. 18 м. 42 сек. (Ханалас), Намтан Эверстов Х. үнүс мээстэлэн.

31-40 саастаахтарга 5 км. I — Яковлев Л. 16 м. 36 сек. (Мэнэ-Ханалас), II — Федоров И. (Нам), III — Охлопков И. (Нам).

41-45 саастаахтарга 3 км. I — Яковлев Н. 12 м. 08 сек. (Ус-Алдан), II — Рожин В. 12 м. 52 сек. (Нам), III — Юраев Н. 12 м. 57 сек. (Ханалас).

18-30 саастаахтарга бишиги улууспүтээр кэсилэхээс хайнаардацаа Миша Данилов II мээстэ буулола. Кини бийслэг СГУ-га ФО-да бастакы курскаа үерэн сылдьар, ону өрөвлүгээр тахса сылдан хамаандыгыгар кириен барыста.

Уопсл тутарнан хамаандаа 8-с киниттэн 4-дэ биринкс тигист, 2 кини IV мээстэ бууллуулар. Кыра да уолаттарыг кунаажана суюхтуу кытыннылар. I Хомустаах орто оскуолатын 9-с кылааын үерэнэччи та Рожин Слава 1985-86 сыллаахтарга төхө да бирийстэх мээстээр кийрбээтэй бэйзтийн холутар үчүгэйдик сүүрдээ.

Р. СИВЦЕВ,
I Хомустаах

КҮРЭХТЭННИИ СЫАЛЫН СИТИСТЭ

Кулун тутар 25-26 күнээригэр Аппааны нэнилиэктэй Т. Оконешниковийн күрэхтэнийн бирийнгэр дубат турнираа буулола. Ваан бастаанытылыбыт күрэхтэнийн Тимофей Яковлевич дээд изгэгтээр, НУСР (директор Федоров К. И.), «Намгээстэй» (директор Федоров А. А.) спонсораатылар. Кытайылаахтарга Колесов Е. Е. онорбуттэй эзэллэрин туттарылар.

Т. Я. Оконешников СПТУ-2 айнчилалыгттан училище үерэнэччилэгийн ортолоругар дубат спордун пропагандалаа бытва, разрядтаахтарын ишшид. Улуускаа нэнилиэктэй чизэн кемүсээн бирийстэх мэстэлэргэ тиксээр. Турнирга 26 дубатчыгын бөлөххөө арахсан круговой системан күрэхтэстилэр. Түмүк 3 бөлөххөө араарылана. 1 бөлөххөө 3 маастарга кандидаттар, 2-сэс I-III разрядтаах эр дьон, уолаттар уонна 3-с бөлөххөө дъяхталлар куоталаастылар.

1 бөлөххөө Василий Попов уонна 6 кылаас үерэнэччи та Валера Эверстов 15-тэй 12,5 очколанылар. Коэффициентынан В. Попов бастаата. Үнүс буулбуттэй 8 кылаас үерэнэччи та Ваня Эверстов 12 очколаах. 2-с бөлөххөө 12 очколаах Анатолий Матвеев бастаата. Кон-

стантин Варламов II, Николай Эверстов III бирийстээх мэстэлэрийнлээр, 8,5 очколаах Григорий Новгородов тэрдэс буулола. Үнүс бөлөххөө учуутал Анисья Эверстова 9-тэн 8,5 очкону ылан эрэллэхтийн бастаата. Е. П. Федорова 7 очколаах II, 6 очколаах НУСР курсана Ира Бочкарева III мээстэн, 5,5 очколаах Ира Тохтобина тэрдэс буулола.

Анал бирийстэри туттуулар: 8 саастаах Алена Мухина - «Эдэр кэсилэхээс дуобатчыт», Григорий Новгородов - «Кырдээс дуобатчыт», НУСР курсана Гена Слепцов, 11 кылаас үерэнэччи Егор Евстафьев, С. Н. Мухина икки кынынанан кыттэн «Энтузиаст дуобатчыт» бирийн туттуул.

Л. СИВЦЕВА

ЧЕМПИОННАР ЧЕМПИОНАТТАРА

Кулун тутар 16-17 күнээригэр эр дьон международной дубакка 2002 сыллааыр чемпионаттара буулола.

Икки күннэхээ күрэхтэнийн түмүнэн бывырынтын чемпион, республика бийлыгын үнүс призера Вася Прокопьев икчилийн чемпионатаа Григорий Местников, Петэр Собакин тэн очколанылар. Коэффициентынан П. Собакин икис, Г. Местников үнүс призердэр. Эдэр эрэлбиг, маастарга кандидат Никита Габышев тэрдэс бочоотгаах мэстээн ишил, кандигэр туттардаа.

Кулун тутар 30-31 күнээригэр орбувэлээр дъяхталлар международной дубакка чемпионаттара сарсыарда 10 чаастан дубат дьизтигэр саадаланар. Онно бывырынтын чемпион Розалия Егорова, маастарга кандидат Акулина Беляева, Марина Васильева б. д. а. ынтырьлаллар. Үнүстэхээр, итгизэн санга саадааччылар кыттыбаттар. Күрэхтэний маастарга кандидат нуурмалаш.

Онтон калэр өрөбүлэг - муус устар 6-7 күнээригэр сарсыарда 10 чаастан иуучча дубатыгар спорт маастарга Р. Н. Егорова бирийнгэр дъяхталларга, кыргыттарга классификационный турнир саадаланар. Үлүүс таынтаа спорт маастардаа, маастардага кандидаттар, улүүс КМС-тара, бастакы уонна икис разрядтаах дубатчыттараа ынтырьлаллар. Бу икки маастарга кандидат нуурмалаш турнирдээр кыттан разрядын түрдэтийн бирийстэр баарыбыт.

В. ЕРЕМЕЕВ

МАХТАЛЛАР

Будыл кулун тутар 25 күнүгэд улахан кынлалдаа ылалдаа сыртымын: 4 саастаах ынайм кыайан төрөөбүттэд эрэйдэнэн өвлө суолга кирийтэй. Бетврэч Румянцева Мария Петровна улуустан наадалаах эми ылларан үс түүнээх күн атаян урдугэр сылдьан, керен-истэн, эмтээн ынайм этэнгэ бууларын сигин, ынайм тынын ныгээй теретэн, уердум-коттум. Мин кынлалын бийдээн, амарах сүрэхтэй дьон — улууспүтэй байылыга Дьяковын Альберт Николаевич уонна кини суппара Гоголев Владимир Алексеевич эмчин сүннэлжийн ажалбар транспорынан көмөнгийн абыраатылар. Кырдээс кини мин соютоди тутуудаа гынын суюх эйдээн, ону хата чугас дүүгээн Петрова Екатерина Григорьевна тэбис-тэнгэ сылдьан күүс-көмө буулбутугар истигник махтанааны.

Энгийн хайынкытынан утгын огортут бар дьоммор дираигник махтанаан турган инники олохторугар бары үчүүгэй, улзэрийгэр түрдүү сүннэлийнээр, чагизин-чэбдик доруобуйаны баарарыбын тизэрдэн.

М. ГРИГОРЬЕВА,

Көбөкөн олохтооюу, үз, тыйыл ветерана

Будыл кулун тутар 25 күнүгэд таптырь сиеним, огортут, балтыбыт, эдийнбүттэй Айта баараа-суюда 14 эрэс сааңыгар олус союччы, хомолтолоохтуу олени күн сиригтэн күрөннүү. Бу ыараахан күннээригэр күүс-көмө буулбут, айыбытын тэнгэ үллэстибүт: чугас аймак-

тарбыгыгар, балтыларбыгыгар Лизаа, Маринаа, Розаа, таайбыгыгар Колесов И.И., ыкса ыалларбыгыгар М.Д., А.А. Ивановтарга, С.Н. М.К. Парняковтарга, Р.Н., М.Н. Оконешниковтарга, С.К. Баишевара, А.Е. Суздалова, С.П. Н.В. А.И. Куличиннага, Н.П. С.В. Винокуровтарга, Т.В. Махутова, А.Д. Никитига уола, үлэлийтэрийлэлэргийгэр «Энгисэли» хайынгын редакциягын (Касьянов В.Г.), МУ НУ ЖКХ (Кобяков А.Г., Белоусов Ш.А.), суюл тутар-өрөмчүүнүүр ГУП (Федоров А.С.), НСПШ-1 (Попова А.П., Максимов И.И.), НСПШ 2 (Москвитин Н.Е., Егоров О.Н.), огортут 8 кылаас үерэнэччи та Ваня Эверстов 12 очколаах. 2-с бөлөххөө 12 очколаах Анатолий Матвеев бастаата. Кон-

тарбыгыгар, балтыларбыгыгар Лизаа, Маринаа, Розаа, таайбыгыгар Колесов И.И., ыкса ыалларбыгыгар М.Д., А.А. Ивановтарга, С.Н. М.К. Парняковтарга, Р.Н., М.Н. Оконешниковтарга, С.К. Баишевара, А.Е. Суздалова, С.П. Н.В. А.И. Куличиннага уола, үлэлийтэрийлэлэргийгэр «Энгисэли» хайынгын редакциягын (Касьянов В.Г.), МУ НУ ЖКХ (Кобяков А.Г., Белоусов Ш.А.), суюл тутар-өрөмчүүнүүр ГУП (Федоров А.С.), НСПШ-1 (Попова А.П., Максимов И.И.), НСПШ 2 (Москвитин Н.Е., Егоров О.Н.), огортут 8 кылаас үерэнэччи та Ваня Эверстов 12 очколаах. 2-с бөлөххөө 12 очколаах Анатолий Матвеев бастаата. Кон-

тарбыгыгар, балтыларбыгыгар Лизаа, Маринаа, Розаа, таайбыгыгар Колесов И.И., ыкса ыалларбыгыгар М.Д., А.А. Ивановтарга, С.Н. М.К. Парняковтарга, Р.Н., М.Н. Оконешниковтарга, С.К. Баишевара, А.Е. Суздалова, С.П. Н.В. А.И. Куличиннага уола, үлэлийтэрийлэлэргийгэр «Энгисэли» хайынгын редакциягын (Касьянов В.Г.), МУ НУ ЖКХ (Кобяков А.Г., Белоусов Ш.А.), суюл тутар-өрөмчүүнүүр ГУП (Федоров А.С.), НСПШ-1 (Попова А.П., Максимов И.И.), НСПШ 2 (Москвитин Н.Е., Егоров О.Н.), огортут 8 кылаас үерэнэччи та Ваня Эверстов 12 очколаах. 2-с бөлөххөө 12 очколаах Анатолий Матвеев бастаата. Кон-

тарбыгыгар, балтыларбыгыгар Лизаа, Маринаа, Розаа, таайбыгыгар Колесов И.И., ыкса ыалларбыгыгар М.Д., А.А. Ивановтарга, С.Н. М.К. Парняковтарга, Р.Н., М.Н. Оконешниковтарга, С.К. Баишевара, А.Е. Суздалова, С.П. Н.В. А.И. Куличиннага уола, үлэлийтэрийлэлэргийгэр «Энгисэли» хайынгын редакциягын (Касьянов В.Г.), МУ НУ ЖКХ (Кобяков А.Г., Белоусов Ш.А.), суюл тутар-өрөмчүүнүүр ГУП (Федоров А.С.), НСПШ-1 (Попова А.П., Максимов И.И.), НСПШ 2 (Москвитин Н.Е., Егоров О.Н.), огортут 8 кылаас үерэнэччи та Ваня Эверстов 12 очколаах. 2-с бөлөххөө 12 очколаах Анатолий Матвеев бастаата. Кон-

тарбыгыгар, балтыларбыгыгар Лизаа, Маринаа, Розаа, таайбыгыгар Колесов И.И., ыкса ыалларбыгыгар М.Д., А.А. Ивановтарга, С.Н. М.К. Парняковтарга, Р.Н., М.Н. Оконешниковтарга, С.К. Баишевара, А.Е. Суздалова, С.П. Н.В. А.И. Куличиннага уола, үлэлийтэрийлэлэргийгэр «Энгисэли» хайынгын редакциягын (Касьянов В.Г.), МУ НУ ЖКХ (Кобяков А.Г., Белоусов Ш.А.), суюл тутар-өрөмчүүнүүр ГУП (Федоров А.С.), НСПШ-1 (Попова А.П., Максимов И.И.), НСПШ 2 (Москвитин Н.Е., Егоров О.Н.), огортут 8 кылаас үерэнэччи та Ваня Эверстов 12 очколаах. 2-с бөлөххөө 12 очколаах Анатолий Матвеев баста